

FRÆDSLUSKRIFSTOFA REYKJAVÍKURUMDÆMIS

Reykjavík, 30. nóvember 1994.

Erindi nr. P 118 1282

komudagur 30/11 1994

Fr. Ágústa H. Lárusdóttir, deildarfulltrúi,
Pórshamri,
v/Templarasund,
101 Reykjavík.

Í umsögn minni um frumvarp til laga um grunnskóla, 126. mál (heildarlög), er lagt er fyrir alþingi á 118. löggjafarþingi 1994 mun ég fyrir hönd sálfræðideildar skóla í Reykjavík beina athugasemdum að þeim greinum er varða eða kunna að tengjast störfum skólasálfræðinga. Greinarnar verða teknar fyrir í þeirri númeraröð sem þær birtast.

6. gr. Í annarri málsgrein þessarar greinar er talað um að skólastjóri geti vísað máli vegna óheimilar fjarvistar nemanda til skólanefndar o.s.frv. Hvað getur skólanefnd gert í slíkum tilvikum, hvert er valdsvið hennar og úrræði?
Í 6. gr. núgildandi laga er hægt að vísa slíkum málum til barnaverndarnefndar. Barnaverndarnefnd hefur tiltekin völd sé tilmælum ekki hlýtt, en samt hamlar það barnaverndarnefndum í dag oft að aðhafast eitthvað raunhæft, þar eð viðhlýtandi vistunarúrræði skortir. Því er nokkur hópur nemenda, sérstaklega unglinga, sem mætir illa eða alls ekki í skjóli þess að ekkert sé hægt að gera. Í greininni ætti að standa **sálfræðipjónustu** í stað sérfræðipjónustu (sbr. athugasemdir við 37. og 42. gr.).
25. gr. Í þessari grein er fjallað um sjóð til styrktar endurmenntunar kennara og skólastjóra. Hliðstæð ákvæði vantar handa sálfræðingum, en þau eru sennilega betur staðsett í VIII kafla laganna.
35. gr. Hér er talað um að skólastjóri geti heimilað börnum yngri en 6 ára að hefja skólagöngu að fenginni umsögn **sérfræðipjónustu**. Í stað sérfræðipjónustu ætti að standa "... að fenginni umsögn **skólasálfræðings eða sálfræðings skólans**". Í dag eru hliðstæð mál, afgreidd með greindarprófum, þroskamati, mati á félagsþroska ásamt upplýsingum um heilbrigðisástand.

Póstfang og aðsetur:

Hallveigarstaðir
Túngata 14
101 Reykjavík

Sími:

(91) 621550

Fax:

(91) 620261

Kennitala:

500784-0169

37. gr. Í næstsíðustu málsgrein þessarar greinar er talað um að **kennarar eða aðrir sérfræðingar** geti metið hvort sótt skuli um fyrir barn í sérskóla. Málsgreinin felur það í sér að grunnskólakennarar séu sérfræðingar. Á Íslandi er notkun orðsins sérfræðingur ruglingsleg og fljótandi. Orðið sérfræðingur mundi á hinum Norðurlöndunum vera þýtt með "specialist". Á það skal bent að í þessum sömu löndum eru grunnskólakennarar ekki flokkaðir sem sérfræðingar, heldur sem "**faglige praktikere**". Sérfræðiheitið ætti því að einskorðast við þá sem hlotið hafa þjálfun í vísindalegum vinnubrögðum. Á það má benda að í Danmörku sem hefur langbest uppbyggðu sálfræðipjónustu fyrir grunnskóla af Norðurlöndunum, er óheimilt að setja eitt einasta barn í sérkennslu nema fyrir liggi skólasálfræðilegt mat á stöðu þess. Málsgreinin væri því betri svona: "Telji foreldrar barns eða forráðamenn, kennarar eða **skólasálfræðingar** að barnið..." o.s.frv.
39. gr. Í þessari grein ætti að standa í stað **sérfræðipjónustu** orðið **sálfræðipjónustu**. Á það skal bent hér að hugmyndin að **nemendaverndarráði** varð fyrst til á sálfræðideild skóla í Reykjavík fyrir nokkrum árum og til slíkra ráða stofnað til að samhæfa störf **skólasálfræðinga** sem komu í skólann á vissum tíma við störf og aðgerðir þeirra starfsmanna sem unnu að staðaldri í skólunum svo sem kennara, sérkennara og hjúkrunarfræðinga. Síðan var hugmyndin lögfest eða 1990 og 1991. Og nú er skýrskotað til einhvers ótilgreinds starfsmanns í svokallaðri sérfræðipjónustu (sbr. athugasemdir við 37. og 42. gr.), en orðið skólasálfræðingur eða sálfræðingur fellt niður.
41. gr. Í næst síðustu málsgrein er hér talað um sérfræðipjónustu á vegum sveitafélaga, en ætti að standa sálfræðipjónustu (sbr. athugasemdir við 6., 35., 37., og 42. gr.).

VIII Kafli.

42. og 43. gr.

Hér er komið að þeim greinum sem mestu skipta fyrir umfang og fyrirkomulag sálfræðipjónustu.

Ég álit að lögín frá 1974 hafi verið best hvað þessa þjónustu áhrærir, en því miður var ekki farið eftir þeim lögum nema að hluta til.

Í lögnum frá '91 er afturför hvað sálfræðiþjónustu varðar þar sem öll umfjöllun er loðnari auk þess sem reglugerð við þau lög sá aldrei dagsins ljós. Reglugerðin við lögín frá 1974 var hins vegar skýr og vel unnin.

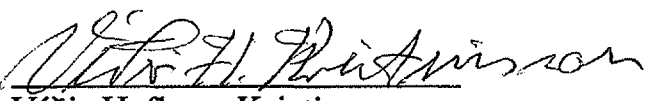
Í þessum kafla, sem hér er til umfjöllunar tel ég að afmarka þurfi sálfræðiþjónustu skýrt, geta þess að yfirmaður hennar skuli vera sálfræðingur, tryggja henni nægilegan mannafla eða einn starfsmann á 1000 nemendur sbr. reglugerð við lögín frá 1974, lögfesta aðbúnað og hverjum beri að tryggja tækjabúnað og gögn. Einnig þarf að tryggja að þeir aðilar sem annast kennsluleiðbeiningar hafi afmarkaðan starfsvettvang, því af því er komin slæm reynsla að þeir blandi sér í innra starfssvið sálfræðinga eftir að þeir fengu aukið umfang í lögum frá 1991, en fyrir þann tíma, eða í lögum frá 1974, var til þess ætlast að þeir sérkennarar sem störfuðu við ráðgjöf á vegum fræðsluskrifstofu væru starfsmenn sálfræðiþjónustu, en þeim ákvæðum var í reynd aldrei framfylgt hérlendis.

Ef ekki er vilji til að aðgreina í lögum sálfræði og kennsluráðgjöf ætti að tryggja að yfirmaður **ráðgjafarþjónustu**, sem í frumvarpinu er kölluð **sérfræðiþjónusta**, væri sálfræðingur og er það í samræmi við það sem tíðkast í flestum löndum sem komið hafa á sálfræðiþjónustu fyrir skólanemendur. Ástæða þess er augljós, því þeir nemendur sem lenda í vandkvæðum í skólakerfinu glíma við sálrænar kreppur af ýmsu tagi og eru námsörðugleikar afleiðing þess en ekki ástæða. Sálfræðingar eru því þeir sem álitnir eru hafa bestar forsendur til að stýra sérhæfðum ráðstöfunum til handa nemendum sem ekki geta nýtt sér hefðbundið skólanám.

Í tengslum við þennan kafla þarf að tryggja sálfræðingum fjármuni til endurmenntunar hliðstætt því sem er í 25. gr. fyrir skólastjóra og kennara.

Ég læt hér staðar numið með skriflegar ábendingar, en tek fram að ég er fús til að hitta menntamálanefnd Alþingis til frekari umræðna sé þess óskað.

Virðingarfyllst,

Víðir Hafberg Kristinsson,
forstöðusálfræðingur.